

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **R. A. R. O.**, zast. Mgr. et Mgr. Václavem Klepšem, se sídlem náměstí Svobody 50, Sušice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 5. 2024, č. j. 51 Az 3/2024-40,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 5. 2024, č. j. 51 Az 3/2024-40, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 2. 2024, č. j. OAM-453/ZA-ZA11-P09-2023, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci k rukám jeho zástupce Mgr. et Mgr. Václava Klepše, advokáta se sídlem náměstí Svobody 50, Sušice, na náhradě nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti částku 10 200 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 2. 2024, č. j. OAM-453/ZA-ZA11-P09-2023. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl, že se stěžovateli mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

[2] Stěžovatel dne 13. 4. 2023 požádal o mezinárodní ochranu v České republice. Venezuelu opustil společně se svou těhotnou sestrou dne 9. 4. 2023, do ČR dorazili letecky. O mezinárodní ochranu požádal z důvodu, že je ve Venezuele diktátorská vláda a není

povoleno s ní vyslovit nesouhlas. Stěžovatelův otec je autorem knihy *Mentes criminales personalidades ¡PSICOPÁTICA!*, která popisuje venezuelskou vládu jako zločineckou skupinu; po zveřejnění knihy začala mít stěžovatelova rodina problémy. Šest nebo sedm příslušníků FAE (zřejmě myšleny Zásahové útvary zvláštního určení - *Fuerzas de Acciones Especiales*; pozn. Nejvyššího správního soudu) mělo začátkem března roku 2023 přijít do domu stěžovatelovy rodiny, neboť hledali jeho otce. Stěžovatele uhodili pěstí do obličeje, těhotné sestře mířili zbraní na břicho a vyhrožovali, že je oba zabijí, pokud se jejich otec neobjeví. Matka stěžovatele tomuto incidentu přítomna nebyla, jeho otec uprchl a skrýval se neznámo kde od února roku 2023, kdy byla jeho kniha zveřejněna prostřednictvím sociálních sítí, neboť byl následně pronásledován a hrozilo, že bude zabit. Předtím knihu rozdával v digitální podobě pouze osobám, které sám vybral. Podle sousedů stěžovatele navštívili příslušníci FAE dům stěžovatelovy rodiny ještě jednou, nikdo v něm ovšem v daný čas nebyl. Stěžovatelově matce vyhrožovali příslušníci FAE znovu, a to v dubnu 2023. Se svým otcem stěžovatel již není v kontaktu.

[3] Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že stěžovatelův příběh je smyšlený za účelem zdramatizování důvodu jeho cesty do ČR. Skutečným důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu byla podle žalovaného snaha o legalizaci pobytu. Stěžovatelovu příběhu žalovaný neuvěřil kvůli tomu, že v něm shledal několik rozporů s popisem událostí jeho sestry. Ta totiž v řízení o své žádosti o mezinárodní ochranu uvedla, že příslušníci FAE, kteří přišli k nim domů, byli jen 3 (oproti 6-7 udávaným stěžovatelem), incidentu podle ní byla přítomna jejich matka (podle stěžovatele nikoliv), která již další potíže s FAE neměla (podle stěžovatele naopak ano). Jejich výpovědi se rozcházel rovněž v popisu dostupnosti knihy – zatímco podle stěžovatele došlo k jejímu zveřejnění na sociálních sítích, podle jeho sestry nikoliv. Oba sourozenci zjevně lhali, když na jednu stranu uváděli, že od doby otcova skrývání s ním nejsou v kontaktu, a na druhou stranu uvedli, že o nutnosti opustit Venezuelu rozhodl právě on. Navíc stěžovatelé opustili Venezuelu legálně a doklady jejich totožností byly vydány zhruba v době, kdy mělo dojít k incidentu s FAE, resp. nedlouho před ním. Stěžovatelovo tvrzení o incidentu s příslušníky FAE je tedy nevěrohodné. Jiné potíže stěžovatel neuváděl – nevyjadřoval svoje politické názory a nebyl nikdy pronásledován z žádného azylově relevantního důvodu. Nebyly tedy splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Co se týče stěžovatelovou sestrou předložené digitální verze knihy jejich otce, žalovaný uvedl, že se s ní detailně seznámil, ale rozhodl se jí nepojmout coby podklad svého rozhodnutí, protože ani nezajistil její překlad do českého jazyka. Stěžovatel totiž nebyl jejím autorem ani se nepodílel na její distribuci.

2. Rozhodnutí krajského soudu

[4] Stěžovatel brojil proti rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou krajský soud podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl. Podle krajského soudu vycházel žalovaný z dostatečně zjištěného skutkového stavu a podrobně vysvětlil, proč nemohl stěžovateli žádnou formu mezinárodní ochrany udělit. Žalovaný rovněž podrobně vysvětlil, proč nepovažuje azylový příběh stěžovatele za věrohodný – krajský soud se s odůvodněním žalovaného ztotožnil a odkázal na něj.

pokračování

3. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] V kasační stížnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Podle stěžovatele nebylo rozhodnutí žalovaného založeno na dostatečně zjištěném skutkovém stavu. Zprávy o zemi původu, z nichž žalovaný vyšel, nebyly dostatečně adresné pro posouzení stěžovatelova případu, zejména chyběly podklady k otázkám, zda kniha stěžovatelova otce může být vnímána jako protirežimní, zda hrozí nebezpečí rodinných příslušníků osob vnímaných jako opozice, zda stěžovateli hrozí nebezpečí z důvodu jeho příslušnosti k mladé generaci z městského prostředí a jaké metody a jaké nebezpečí plyne od bezpečnostních služeb ve Venezuele. Žalovaný rovněž pochybil, pokud nevycházel ze stěžejního důkazu, a to knihy stěžovatelova otce. I kdyby obstál závěr o nevěrohodnosti stěžovatelových tvrzení o incidentu s příslušníky FAE, stále by stěžovateli hrozil postih s ohledem na to, že je rodinným příslušníkem autora knihy kritické k venezuelskému režimu, a to navíc za situace, kdy se na distribuci knihy podílel. Stěžovatel přiložil ke kasační stížnosti potvrzení ze dne 15. 5. 2024, které mělo dle jeho slov představovat potvrzení politické strany *Acción democrática*, že je stěžovatelův otec jejím členem a že je venezuelským režimem perzekuován.

[7] Stěžovatel dále uvedl, že ve Venezuele je návštěva bezpečnostních složek v bydlíšti varovným signálem dalších problémů a že represivní opatření jsou běžně uplatňována proti rodinným příslušníkům zájmových osob, přičemž proti svévoli těchto orgánů neexistuje obrana. V případě stěžovatele byl důvod příchodu členů bezpečnostních složek zřejmý, a to opoziční činnost stěžovatelova otce. Vzhledem k tomu, že jim stěžovatel požadované informace o otci nesdělil, bylo velmi pravděpodobné, že by se represe opakovala a stupňovala. Žalovaný rozpory v popisu události vykládal tendenčně v zájmu zamítnutí žádosti. Není totiž nic neobvyklého na tom, že různé osoby neposkytují zcela stejný popis události, a to zejména, jedná-li se o obzvláště stresující situaci. Závěr o své nevěrohodnosti tak stěžovatel považuje za nesprávný.

[8] Žalovaný dále pochybil tím, že neposoudil existenci přiměřené pravděpodobnosti stěžovatelových tvrzení. Měl se stěžovatelovými tvrzeními detailně zabývat, konfrontovat stěžovatelem uváděné skutečnosti se zjištěními týkajícími se situace v zemi původu a zajistit k žádosti maximální možné množství důkazu. Nepodařilo-li se žalovanému potvrdit ani vyvrátit stěžovatelova tvrzení, bylo namístě v souladu se zásadou *benefit of the doubt* uzavřít, že zde je přiměřená pravděpodobnost pronásledování stěžovatele. K absenci politické činnosti stěžovatel uvedl, že není rozhodné, zda byl politicky aktivní, či nikoliv. Podstatné je, zda mu zastávání opozičních názorů připisoval původce pronásledování.

[9] Stěžovatel dále poměrně rozsáhle citoval z blíže neoznačených zpráv, které měl žalovaný údajně shromáždit v jiném řízení o žádosti o mezinárodní ochranu z roku 2019, a ze zprávy Komise pro lidská práva OSN, Vysokého představitele OSN pro lidská práva *Lidská práva v Bolívarské republice Venezuela* z července roku 2019, ze zprávy Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky (BAMF), *Zpráva o zemi 9 – Venezuela*, ze září roku 2019 a ze zprávy Rady pro lidská práva ze dne 18. 9. 2023. Z citací vyplývá, že venezuelská vláda přijímala opatření za účelem neutralizovat, potlačit a kriminalizovat politické oponenty a osoby kritické k režimu, že tajné služby byly zodpovědné za svévolná zadržení, zneužívání a mučení politických odpůrců a jejich rodinných příslušníků, že došlo jen v průběhu roku

2019 k tisícům případů úmrtí klasifikovaných jako případy odmítnutí poslušnosti úřednímu činiteli a k tisícům mimosoudních poprav. Bezpečnostní složky se rovněž dopouštěly mučení a různých forem krutého zacházení k získávání informací, přiznání a k zastrašování a trestání. Podle uvedených zpráv má rovněž docházet k útokům rodinných příslušníků (domnělé) opozice; tyto osoby bývají podrobovány výhružkám smrti a bývají používány jako nástroj k nátlaku proti uprchlým. Mělo též dojít k zesílení represí proti mladým lidem v městských čtvrtích, které jsou považovány za opoziční.

[10] Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou, případně ji zamítl. Podle jeho názoru byl skutkový stav zjištěn dostatečně, stěžovatel ostatně měl možnost se k obsahu spisu před vydáním rozhodnutí vyjádřit. Již ve svém rozhodnutí žalovaný vysvětlil, že stěžovatelova tvrzení o incidentu s příslušníky FAE jsou nevěrohodná, jiná tvrzení, pro která by přicházelo v úvahu stěžovateli přiznat některou z forem mezinárodní ochrany, stěžovatel neučinil.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je řádně zastoupen. S ohledem na skutečnost, že se jedná o věc, kterou před krajským soudem rozhodoval samosoudce, se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[12] Výklad zákonného pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. Podle citovaného usnesení je tedy kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[13] V nyní souzené věci Nejvyšší správní soud shledal, že došlo k zásadnímu pochybení krajského soudu (potažmo žalovaného), zejména pokud jde o posouzení věrohodnosti stěžovatelova azylového příběhu. Kasační stížnost tedy je přijatelná; pokud jde o její věcné posouzení, dospěl Nejvyšší správní soud k následujícímu závěru.

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Žalovaný rozhodl, že se stěžovateli mezinárodní ochrana neuděluje zejména proto, že nepovažoval stěžovatelův azylový příběh za věrohodný – jinými slovy stěžovateli neuvěřil zejména to, že se incident s příslušníky FAE odehrál.

[16] Otázka věrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu je z hlediska rozhodování o jejím udělení naprosto zásadní. Při posuzování věrohodnosti je tedy třeba postupovat velmi uvážlivě, přestože platí, že základní rámec posouzení vytváří žadatel sám

pokračování

svoji výpovědi. Žadatel nese břemeno tvrzení, které je dále ve vzájemné interakci se správním orgánem rozvíjeno a doplněno i břemenem důkazním. V aplikační praxi se v tomto směru hovoří o tzv. sdíleném důkazním břemenu, neboť je rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel (byť především vlastní věrohodnou výpovědí), nicméně správní orgán je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí výpověď žadatele, tak těch, co ji podporují. K rozložení důkazního břemene mezi žadatele o mezinárodní ochranu a správní orgán, jakož i k posuzování důkazů, srov. setrvalou judikaturu Nejvyššího správního soudu, viz blíže např. rozsudky ze dne 27. 10. 2005, č. j. 1 Azs 214/2004-45, ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, či ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS.

[17] Pokud jde o otázku hodnocení věrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu, zabýval se jí Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, č. 4304/2022 Sb. NSS, v němž uvedl: „*Závěr správního orgánu o tom, že azylový příběh žadatele o mezinárodní ochranu či jeho část jsou nevěrohodné, je podmíněn důsledným přezkoumáním hodnověrnosti této výpovědi, na což by se měl zaměřit pohovor s žadatelem, a jeho výpověď by následně měla být řádně vyhodnocena dle obecně uznávaných indikátorů hodnověrnosti (věrohodnosti), jak jsou v podstatě shrnuty v čl. 4 odst. 5 směrnice 2011/95/EU* [o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany]. *Mezi tyto indikátory hodnověrnosti patří zejména vnitřní a vnější konzistentnost žadatelovy výpovědi, otázka, zda je tato výpověď dostatečně konkrétní, a její plausibilita ve světle relevantních informací o zemi původu.*“

[18] Způsob vyhodnocení jednotlivých indikátorů věrohodnosti je blíže rozveden v materiálech Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (European Asylum Support Office, EASO; od r. 2022 Agentura Evropské unie pro otázky azylu, European Union Agency for Asylum, EUAA), především v praktické příručce Posuzování důkazů z března 2015 nebo *Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System* z roku 2018; na tyto materiály Nejvyšší správní soud žalovaného již několikrát odkazoval (v podrobnostech srov. rozsudky NSS ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 447/2019-30, ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020-70, ze dne 30. 9. 2020, č. j. 2 Azs 165/2019-57, ze dne 10. 2. 2023, č. j. 5 Azs 208/2022-52, nebo ze dne 3. 6. 2024, č. j. 5 Azs 256/2023-65); nově lze odkázat též na dokument EUAA *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* z ledna 2024. V jednoduchosti lze shrnout, že pro posouzení věrohodnosti výpovědi žadatele je nutno zvážit, zda je žadatelem předestřený azylový příběh popsán dostatečně konkrétně a plausibilně; dále je nutno zvážit, zda jsou žadatelova tvrzení rozporná mezi sebou navzájem či s jinými důkazy, a nutno je též posoudit, zda jsou žadatelem uváděná tvrzení v souladu se známými informacemi o zemi původu.

[19] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že pokud správní orgán považuje tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu za nevěrohodná, přičemž jedním z důvodů je vnitřní či vnější nekonzistentnost žadatelových tvrzení, je v zásadě nezbytné, aby ho s identifikovanými rozpory konfrontoval a poskytl mu možnost tyto rozpory vysvětlit či zcela odstranit; neučiní-li tak, rozpory by při hodnocení věrohodnosti neměl zohlednit (podobně srov. výše označený rozsudek č. j. 5 Azs 208/2022-52). Jedná se o třetí krok čtyřfázového postupu ke

zhodnocení konzistentnosti žadatelových tvrzení, který je detailně popsán v bodě 2.2.1.2 již zmiňované praktické příručky Posuzování důkazů z března 2015 (k požadavku na konfrontaci srov. též výše zmiňovaný *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* z ledna 2024, bod 2.2.2. či přílohu č. 1 k tomuto dokumentu). Nutno podotknout, že rozpory, na nichž svůj závěr o nevěrohodnosti správní orgán zakládá, se musejí týkat významných skutečností a musejí přesvědčivě svědčit o nevěrohodnosti tvrzení.

[20] Zároveň platí, že i při identifikování rozporů v žadatelových tvrzeních je nezbytné posoudit všechny důkazy v jejich úplnosti, než bude učiněn závěr o nevěrohodnosti žadatelových tvrzení – například vnitřní či vnější nekonzistentnost tvrzení bez dalšího nemusejí nutně znamenat, že je žadatel nevěrohodný. Jistá míra nekonzistence mezi výpověďmi žadatelů o mezinárodní ochranu může naopak implikovat, že se snaží popsat skutečnosti autenticky podle svých vjemů a vzpomínek, které mohou být zkresleny mnoha faktory; naproti tomu naprostá „strojová“ shoda jednotlivých výpovědí může vypovídat o tom, že je příběh smyšlený a žadatelé se pouze na pohovor precizně připravili. Samozřejmě nelze poskytnout univerzální klíč ke zhodnocení, kdy rozpory poukazují na věrohodnost žadatelů, a kdy nikoliv – proto je třeba trvat na důsledném a přezkoumatelném zhodnocení všech známých skutečností ve vzájemném kontextu bez přehnaného důrazu na jediný aspekt, které musí být vedeno skutečnou snahou správního orgánu zjistit, zda žadatelé o mezinárodní ochranu vypovídají pravdivě.

[21] Uvedený požadavek odpovídá i povinností, které správnímu orgánu ukládá zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Zejména z § 3 správního řádu plyne jednoznačná povinnost správního orgánu zjistit skutečný stav věci, jakož i odstraňovat případné pochybnosti o tom, jak se konkrétní skutkové okolnosti udály (k tomu srov. např. rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007-55, nebo usnesení NSS ze dne 1. 11. 2022, č. j. 5 Azs 5/2022-39).

[22] Dodržení určitého standardu při zjišťování a hodnocení věrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu správním orgánem je obzvláště v kontextu českého právního řádu zcela zásadní. Správní soudnictví je totiž založeno na zásadě subsidiarity soudní ochrany (§ 5 s. ř. s.), pročež není úkolem správních soudů zjišťovat skutkový stav v takovém rozsahu, aby mohly samy učinit definitivní závěr o věrohodnosti žadatele, naopak smyslem dokazování v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je primárně zjištění (ne)zákonnosti napadených rozhodnutí ve světle žalobních bodů, nikoliv nahrazování činnosti správních orgánů (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006-99, č. 1275/2007 Sb. NSS).

[23] Tíha komplexního zjištění a posouzení věrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu tedy spočívá na bedrech správního orgánu, a pokud k závěru o nevěrohodnosti nedospěje korektním způsobem (tj. zejména po konfrontaci žadatele s nalezenými rozpory) či nezohlední veškeré relevantní skutečnosti, správním soudům nezbyde, než jeho rozhodnutí zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení pro podstatnou vadu řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí ve věci samé, rozpor rozhodnutí s jeho podklady (či absenci podkladů), případně pro nepřezkoumatelnost (§ 76 odst. 1 písm. a), b) a c) s. ř. s., resp. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.).

[24] V posuzované věci žalovaný dospěl k závěru o nevěrohodnosti stěžovatele v návaznosti na rozpory mezi jeho tvrzeními a popisem shodných událostí jeho sestrou (tj. z důvodu vnější nekonzistentnosti stěžovatelových tvrzení), krajský soud se s jeho

pokračování

závěrem ztotožnil a v podrobnostech odkázal na žalobou napadené rozhodnutí. Žalovaný však stěžovatele s rozdílnostmi v tvrzeních nijak nekonfrontoval; neseznámil jej s nimi ani mu nedal možnost je jakkoliv vysvětlit či se k nim vyjádřit. Přitom v posuzované věci se možnost konfrontace obzvláště nabízela – zdejšímu soudu je z jeho úřední činnosti známo (konkrétně z věci vedené pod sp. zn. 5 Azs 143/2024), že pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatele proběhl bezprostředně po pohovoru s jeho sestrou (pohovor se sestrou stěžovatele skončil v 11:05 dne 19. 4. 2023, pohovor se stěžovatelem započal týž den ve 12:50) a byl veden totožnou pracovnící žalovaného za přítomnosti totožné tlumočnice. Žalovanému tak nic nebránilo stěžovateli ihned předestřít tvrzení jeho sestry a nechat jej rozpory vysvětlit. Nelze předjímat, že by stěžovatel a jeho sestra rozpory nebyli schopni vysvětlit, a zvrátit tak závěr o své nevěrohodnosti. Již jen absence možnosti stěžovatele vysvětlit rozpory představuje vadu řízení natolik závažnou, že pro ni měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit.

[25] Žalovaný dále pochybil tím, že věrohodnost hodnotil zcela izolovaně na základě (domnělé) nekonzistentnosti tvrzení stěžovatele a jeho sestry, aniž by při tom přihlížel k dalším relevantním okolnostem, tj. zejména k plauzibilitě jejich tvrzení ve světle dostupných informací o zemi původu a k dalším důkazům (především k obsahu knihy stěžovatelova otce).

[26] Žalovaný v podstatě ignoroval skutečnost, že popis událostí poskytnutý stěžovatelem zcela odpovídá tomu, jak podle žalovaným shromážděných informací o zemi původu zacházejí bezpečnostní složky Venezuely s (domnělými) členy opozice a s jejich rodinnými příslušníky. Z Informace OAMP (odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra – pozn. NSS): Venezuela, Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 12. 7. 2022, vyplývá, že „[v]láda a její bezpečnostní síly jsou odpovědné za mimosoudní popravy a krátkodobá nucená zmizení a věznění oponentů [...]“; ze Zprávy Vysokého komisaře OSN pro lidská práva: Venezuela, stav lidských práv v Bolívarovské republice Venezuela ze dne 23. 6. 2022, se podává, že je evidováno několik případů z let 2021 a 2022, kdy bezpečnostní složky usmrtily při zásahu zájmové osoby, přičemž zesnulí byli před smrtí podrobeni mučení nebo špatnému zacházení. Zpravidla jsou akce bezpečnostních složek provedeny v malých skupinách tvořených přibližně šesti jejich těžce ozbrojenými příslušníky a dochází k zastrašování perzekuovaných osob i jejich příbuzných. Z této zprávy rovněž vyplývá, že dochází k pronásledování členů opozice.

[27] Jak vidno, popis události, jak jej poskytli stěžovatel a jeho sestra, v zásadě odpovídá tomu, jak zásahy bezpečnostních složek popisují zprávy o zemi původu, a jejich tvrzení se tedy jeví být plauzibilní. To zajisté neznamená, že by pouhá plauzibilita znemožňovala dojít k závěru o nevěrohodnosti výpovědi stěžovatele, bylo však nutno ji zahrnout do celkové úvahy o věrohodnosti, která nutně musí být komplexní a zahrnovat veškerá zjištění, která svědčí ve prospěch i neprospěch věrohodnosti stěžovatele.

[28] To platí tím spíše s ohledem na stěžovatelovou sestrou předloženou knihou jejich otce *Mentes criminales personalidades ¡PSICOPÁTICA!*, v níž má autor kritizovat venezuelskou vládu coby zločineckou organizaci. Tento důkaz je pro celkové posouzení situace stěžovatele zcela zásadní. Její zveřejnění bylo důvodem, proč měl stěžovatel se svou sestrou opustit Venezuelu, a v kontextu informací o zemi původu, které žalovaný shromáždil, se jeví jako pravděpodobné, že by otec, potažmo stěžovatel a jeho sestra coby rodinní příslušníci mohli čelit perzekuci ze strany bezpečnostních složek Venezuely. Jedná

se o kruciální důkaz, který mohl svědčit ve prospěch věrohodnosti stěžovatele, a rozhodně jej nelze zcela pominout s pouhým odkazem na několik rozporů v tvrzeních stěžovatele a jeho sestry.

[29] Žalovaný naložil s takto zásadním důkazem tak, že knihu „*důkladně prostudoval a následně rozhodl, že ji nepoužije jako jeden z podkladů pro vydání rozhodnutí ve věci jeho [stěžovatelovy] žádosti o udělení mezinárodní ochrany v ČR, a proto z důvodu hospodárnosti řízení ani nezajistil překlad uvedené knihy do českého jazyka*“. Uvedená kniha ovšem má s ohledem na dostupné informace o zemi původu potenciál zásadně ovlivnit hodnocení věrohodnosti stěžovatelova příběhu, a navíc ani není vyloučeno, že by i sama o sobě mohla svědčit o tom, že stěžovateli v zemi původu hrozí nebezpečí azylově relevantního pronásledování (tj. i v případě, že by stěžovatelovo tvrzení o incidentu s bezpečnostními složkami nakonec skutečně neobstálo). Pokud takto zásadní důkaz žalovaný pominul, nedostál své povinnosti vyplývající z § 3 správního řádu zjistit skutkový stav, o kterém nejsou důvodné pochybnosti.

[30] Ani argumentace žalovaného, že stěžovatel není autorem knihy a nepodílel se na její distribuci, na věci nic nemění. Jedná se o důkaz, kterým se měl žalovaný zabývat při hodnocení věrohodnosti příběhu stěžovatele, nikoliv jej odmítnout s prostým odkazem, že je stěžovatelem představený příběh beztak nevěrohodný. Jde-li o to, zda se stěžovatel na knize či její distribuci jakkoliv podílel, je třeba připomenout, že není rozhodné jen to, jakou politickou aktivitu žadatel o mezinárodní ochranu skutečně vyvíjel, ale také to, jakou politickou aktivitu mu připisuje původce pronásledování (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67, č. 1713/2008 Sb. NSS; přiměřeně také rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57). Navíc ze zpráv o zemi původu jednoznačně vyplývá, že perzekuci podléhají i rodinní příslušníci oponentů režimu, pročez je argumentace žalovaného zcela lichá – již jen pouhá skutečnost, že je stěžovatel členem rodiny svého otce (autora knihy), pro něj mohla znamenat riziko pronásledování.

[31] Nadto musí Nejvyšší správní soud upozornit, že tvrzení žalovaného, že se stěžovatel nepodílel na distribuci otcovy knihy, je zcela nepodložené, neboť sám stěžovatel nic takového výslovně neprohlásil; naopak v řízení o kasační stížnosti uvedl, že se na distribuci podílel. Nelze mu přitom klást k tíži, že tuto skutečnost neuvedl při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, když se jej na tuto skutečnost žalovaný ani nedotazoval. Je totiž na žalovaném, aby s žadatelem o mezinárodní ochranu vedl pohovor tak, aby položené otázky důsledně směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností a k prověření hodnověrnosti žadatelova azylového příběhu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36).

[32] Pokud tedy žalovaný při svém rozhodování nevycházel z předložené knihy stěžovatelova žalobce, zatížil řízení vadou, pro kterou nemůže obstát ani jeho rozhodnutí ve věci samé; i z tohoto důvodu měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[33] Žalovaný dospěl k závěru, že nejsou dány důvody k udělení některé z forem mezinárodní ochrany v zásadě proto, že stěžovateli nehrozí v zemi původu žádné nebezpečí, neboť sám není politicky aktivní a žádné problémy ve své zemi původu (kromě jednoho incidentu, ke kterému podle žalovaného ani nedošlo) neměl. Je patrné, že tento závěr nemůže obstát s ohledem na to, že je založen na předčasném úsudku o nevěrohodnosti stěžovatele

pokračování

a vůbec nereflektuje situaci v zemi původu v kombinaci s předloženou knihou stěžovatelova otce.

[34] Stěžovatel má dále zato, že je rozhodnutí žalovaného založeno na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu, neboť si žalovaný neopatřil dostatečné zprávy o zemi původu. Pokud jde o stěžovatelem uváděnou hrozbu pronásledování z důvodu příslušnosti k mladé generaci bydlící v městském prostředí, zdejší soud konstatuje, že obavu z tohoto důvodu ve správním řízení ani nenaznačil. Přitom je to právě žadatel o mezinárodní ochranu, kdo je primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany (např. usnesení NSS ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013-38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48). Správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jež vycházejí ze žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně. Nepřísluší mu tak domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k nim činit příslušná skutková zjištění (viz rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003-41, či usnesení NSS ze dne 19. 10. 2020, č. j. 4 Azs 277/2018-60). Rozsah a obsah informací zjišťovaných o zemi původu se tak odvíjí od sdělení žadatele o mezinárodní ochranu (srov. např. usnesení NSS ze dne 16. 12. 2021, č. j. 3 Azs 118/2021-39, bod [11] a tam citovanou judikaturu). Pokud stěžovatel v tomto směru žádné své obavy neuvedl, žalovaný nepochybil, nezaměřil-li se při zjišťování informací o zemi původu na tuto otázku.

[35] Podle stěžovatele žalovaný nezajistil dostatečné informace o zemi původu ani ve vztahu k důvodům, které stěžovatel v rámci řízení o mezinárodní ochranu skutečně uvedl. Nejvyšší správní soud však v tuto chvíli považuje za nadbytečné vyjadřovat se detailně k dostatečnosti porízených informací o zemi původu, když je již z výše uvedeného zřejmé, že rozhodnutí žalovaného nemůže obstát. Za vhodné považuje uvést pouze, že shromážděné informace o zemi původu se nejeví být *prima facie* neadresné, nepřesné či neaktuální (k požadavkům judikatury kladeným na informace o zemi původu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Pochybení žalovaného, které vedlo k nezákonnosti jeho rozhodnutí nespočívalo ani tak v nedostatečném zjištění informací o zemi původu, jako spíše v nedostatečném zohlednění těchto informací, jak již bylo uvedeno shora.

[36] Za předčasné v tuto chvíli považuje zdejší soud zodpovězení stěžovatelem přednesené otázky, zda má žalovaný posoudit stěžovatelův příběh standardem *přiměřené pravděpodobnosti*, jak jej definuje judikatura (srov. především výše citovaný rozsudek NSS č. j. 5 Azs 66/2008-70). Jak vyplývá z uvedeného rozsudku, z tohoto důkazního standardu musí žalovaný vycházet při hodnocení věrohodnosti jednotlivých tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu, ledaže dospěje k závěru, že je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti. Zda se tedy žalovaný tímto důkazním standardem bude muset řídit, záleží zcela na dalším řízení (zda stěžovatel vysvětlí zmíněné rozpory atd.).

[37] Zdejší soud neopomněl, že stěžovatel navrhl provést k důkazu potvrzení politické strany *Acción democrática*, že je stěžovatelův otec jejím členem a že je perzekuován, ani že stěžovatel v kasační stížnosti odkazoval na konkrétní zprávy o zemi původu k prokázání svých tvrzení, což lze rovněž chápat jako důkazní návrh. Jak již však naznačil shora, smyslem dokazování v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, potažmo v navazujícím řízení o kasační stížnosti je zjištění (ne)zákonnosti napadeného rozhodnutí správního orgánu, resp. krajského soudu. S ohledem na to, že Nejvyšší správní soud shledal

důvody ke zrušení rozhodnutí krajského soudu i žalovaného, považoval za nadbytečné provádět jakékoliv důkazy, které o nezákonnosti rozhodnutí správního orgánu a krajského soudu měly svědčit.

[38] Nejvyšší správní soud shrnuje, že žalovaný pochybil, pokud usoudil, že je stěžovatel nevěrohodný pouze na základě rozporů ve výpovědích stěžovatele a jeho sestry, aniž by kterémukoliv z nich dal možnost rozpory vysvětlit, a aniž by do úvahy o věrohodnosti zahrnul další relevantní poznatky, zejména informace o zemi původu a ostatní dostupné důkazy (knihu stěžovatelova otce). Krajský soud pak pochybil, pokud pochybení žalovaného neodhalil a jeho rozhodnutí sám nezrušil.

5. Závěr a náklady řízení

[39] S ohledem na vše výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační stížnost důvodnou, a proto v souladu s § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu (výrok I.), jakož i rozhodnutí žalovaného, kterému věc v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení (výrok II.). Stěžovatel sice takový postup nenavrhoval, neboť požadoval pouze zrušení napadeného rozsudku krajského soudu, současné zrušení žalobou napadeného rozhodnutí však záleží na diskreci Nejvyššího správního soudu, který je oprávněn k tomuto postupu přistoupit i bez výslovného návrhu stěžovatele (viz rozsudek NSS ze dne 11. 1. 2012, č. j. 2 Afs 66/2011-212). Žalovaný je vázán vysloveným právním názorem (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), který lze shrnout takto: závěr o nevěrohodnosti stěžovatele lze přijmout teprve, pokud bude stěžovatel konfrontován s nekonzistencí svých tvrzení a tvrzení jeho sestry a bude mu dána možnost identifikované rozpory vysvětlit; úvahu o nevěrohodnosti je nutno učinit teprve po komplexním zvážení veškerých relevantních okolností, zejména informací o zemi původu a ostatních dostupných důkazů.

[40] V případě, že Nejvyšší správní soud zruší rozsudek krajského soudu a současně zruší i rozhodnutí žalovaného správního orgánu podle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (srov. § 110 odst. 3 větu druhou s. ř. s.). Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek, a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel byl ve věci úspěšný, a soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení.

[41] Stěžovatelovy náklady řízení jsou tvořeny náklady na zastoupení. Stěžovatelův zástupce (advokát) učinil celkem tři úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), a dvě písemná podání ve věci samé, tj. žalobu a kasační stížnost (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za každý tento úkon náleží stěžovatelovu zástupci odměna ve výši 3100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy trojnásobek součtu částek 3100 Kč a 300 Kč, tj. 10 200 Kč. Žalovaný je tuto částku povinen zaplatit na náhradu nákladů řízení k rukám stěžovatelova zástupce do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

pokračování

V Brně dne 23. září 2024

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu